

Per als qui vulguin llegir-ho, i està especialment dedicat als meus fills i nebots, i seus fills.

Nebots : Camps i Sansalvador -- Conxa, Pere, Roseta, i Pilar
 Camps i Bansells -- Joan, i Jaume
i fills: Camps i Farré -- Pilar, Montse (Sita), Miquel, i Anna

Jaume Camps i Rabadà

Desembre de 2.005

INICI DE QUELCOM ESTRANY

UNS RECORDS, SEGONS LA MEVA VISIÓ, DE QUAN TENIA SIS ANYS

- "Apa, deixeu l'esbarjo, que us portaré cap a casa vostre"- Era un dels estudiants del Seminari qui ens ho deia, i jo, enjogassat com era, no va agradar-me gens l'idea de tenir de deixar de jugar amb els meus companys. M'agradava molt un carretó que hi havia al pati. A més estavem en les vacances d'estiu. Va agafar-nos, a dos o tres de nosaltres, i, molt depressa, vam sortir al carrer. Quasi no podia seguir-lo, per lo costerut del carrer de la Riera, i amunt, fins que arrivarem a la placeta de casa meva, cantonada a la plaça Major. Allà va deixar-me, després de breu comentari amb la meva mare. Tots semblaven una mica esverats. Jo encara no sabia de qué anava...".

Feia poc que teniem les vacances d'estiu, erem al inici de juliol i crec era la primera vegada que els meus pares em portaren al Seminari per que m' entretinguessin, òn hi havia alguns estudiants que ens vigilaven. Sempre hi havia molta feina a la botiga de càn Rabadà, que era a casa meva.

El Seminari vell, era aixó, molt vell. Recordo tenia unes parets negres de l'humitat, i estava en la part baixa del barri antic de Vic, més enllà de cal Arumí, que aleshores em semblava ja lluny per anar-hi tot sol, i aixó que, mal contats, hi deuen haver-hi uns tres cents metres... En el Seminari jugavem en el claustre, que el recordo gran, i en deiem el pati. Després l'he vist minúscul... Se que podiem estirar un carretó, o plataforma amb rodetes, que ja era un gran joc "de disseny" en aquella época.

El carrer de la Riera es el més costerut de Vic. Perillós a l'hivern pel glaç sobre les llosses, i "adoquins", de pedra que hi havia avans. Inclús amb roderes marcades, que ara no entenc com podien pujar, i pitjor baixar, carros o tartanes per aquella pendent. A dalt de tot, i fent cantonada, era a casa meva. Fa una placeta que en deien la de càn Rabadà, ja que erem la botiga de més nomenada, i coneguda de molts anys. La casa fa una forma de ele, i surt una part de la línia de les "voltes de dalt" de la plaça Major, amb una volta doble, oberta cap a la plaça i cap a la placeta. La casa està enganxada amb la del costat, que no té volta. La botiga de roba de càn Merinos, ocupava el sortint de les dues cases. Després, i de nou endarrerit, ja forma el rectangle de la plaça Major. Queda, per tant com un sortint, únic en tota la plaça, format per dues façanes, una més important, ón hi havia, per sobre la balcona, i encara hi ha, un Sagrat Cor de pedra, dins una especie de nínxol amb pedestal i una coberta semigòtica.

● **"Al cap de pocs moments d'arrivar a casa, i encara esbufegant, i desde darrera del vidre de la porta principal de la botiga, veig arribar uns camions, dos o tres, amb la caixa descoberta, i plens d'homes cridant. Portaven monos de treball, mocadors vermells al coll, i uns "gorros" de dues puntes molt punxegudes, i amb corretjam, i fusells. Jo, com armes, no més havia vist l'escopeta de caça del meu pare. Els camions van parar just davant nostre. Tota la meva familia estava mirant qué pasava.**

Baixaren els galifardeus dels camions, i van fer-me adonar que algunes eren dones. Amb pantalons!. Mai havia vist cosa semblant. Dones amb mono, i amb pistoles o fusells. Tenia jo una certa por, més per l'extranyessa de l'espectacle, que pel sentit de perill.

Un camió va donar la volta a la plaça, aleshores ben buida de cotxes, com era normal. Tots els milicians i milicianes, com vaig sentir en deien, cridaven molt, i coses i noms que no vaig entendre. Un grup es va posar davant de la part que surt més de casa nostre, i van apuntar amb els fusells, i també amb les pistoles, i vaig escoltar els primers trets. Tiraven en direcció al Sagrat Cor. No entenia res de lo que passava.

Després de una bona estona de tirs, varios milicians van pujar al domicili de la Sra Pilar Bach, propietaria del edifici i que vivia al primer pis, per veure si, desde la balcona, podien lligar unes cordes per arrancar l'imatge, i fer-la caure a terra. Ja no vaig poder-ho seguir mirant, ja que algú va retirar-me cap dins de casa".

Vaig saber després que sí que havien fet caure l'imatge, i durant molts anys van quedar-hi a la paret els esvorancs dels trets. Els meus pares, anys després, comentaven un fet, que al final volia ser d'humor, i explicaven que un dels milicians havia exclamat, després de molt d'estirar la corda, desde baix, "Gracias a Dios que ha caído". Com incongruència, aquesta expressió la vaig escoltar varies vegades a la meva mare, posant-hi un cert accent andalús...

A casa meva erem set persones de família, més la "Tresa", que vam tenir més de trenta anys i que va començar com mainadera meva. També hi havia, en aquella època, un "dependent" de confiança, recordo a un que es deia Melcior, o potser era en altre època, que vivia amb nosaltres. Apart els tres o quatre dependents de la botiga i del obrador, que hi menjaven els disabtes, dies de mercat. La família estava formada pels avis materns, Manel Rabadà i Teresa Riera, els pares Joan Camps i Pilar Rabadà, i pels meus germans, en Manel, que ja tenia divuit anys, en Joan amb onze, i jo, el menut, amb sis.

Vivíem a parts, entre dalt i baix. A dalt, era el tercer pis, però hi teníem de passar per l'escala interior, que era quasi del nostre ús exclusiu, apart del primer i del segon pis quan anaven al terrat. Escala estreta i fosca que he somniat moltes vegades baixant-les mitg volant... A dalt hi teníem cinc dormitoris, i un d'ells en alcova, que tenia comuna, i rentamans, però sense aigua corrent. Segurament es en la cambra on vaig néixer. La comuna era un seient de fusta amb un forat que donava directament, mitjançant un llarg tub, sense sifó, fins al diposit que teníem, soterrat, a baix al obrador. Hi havia també un recuartet fosc com magatzem de les paperines, i un sostremort, que em feia certa feretat, i amb olor a pols i a ratolins.

A baix hi havia la botiga amb dues portes, una a la placeta i l'altre al carrer de la Riera, al costat de les portes hi havien uns aparadors petits, i apart, un de gran a la plaça, i un altre al carrer. A l'interior hi havien dos taulells en ele, i moltes estanteries plenes de queviures, a tota l'alçada, com llaunes, botelles de vins i licors, i capsos de galetes. A un cantó les caixetes de panses i figues, i els sacs de llegums, i milers de productes, dels dits "ultramarins". Els diumenges, i festes, es feien pastissos en el obrador, sota un sostre en volta, amb un petit celobert, i que disposava d'un gran forn de llenya. Entre la botiga i l'obrador hi havia la cuina, pujant cinc graons, i al costat de la cuina un rentamans i la comuna. Amb el forat, i la tapadora de fusta amb un pom ceràmic, com el que tenien moltes portes. El menjador estava darrera mateix de la botiga, separat no més per les estanteries, situació molt pràctica per atendre als clients, a tot hora, ja que no es tancava al mitgdia.

Anys després vam ocupar la part del tercer pis, avans llogat a altres, que ja donava a l'escala exterior. Aquí ja vam poder disposar de la cuina, de dos menjadors, i de dues noves habitacions, i ampliar els lavabos. Però fins més tard encara es tenia de fer pujar l'aigua amb una bomba manual, amb una espècie de mànec de vaivé, situada a la cuina. Però almenys hi veiem el sol, i les teulades en direcció a la Catedral i al Montseny.

● "L'únic record que tinc del meu avi, es de la seva barba blanca, tot fent neules, amb el neuler al mitg de la botiga, i el com, a les dues planxes de ferro, hi posava la pasta

amb un setrill de llauna, per immediatament treure el cercle cuit i formava la neula tot enrrotllant-la a un pal. Ho feia molt ràpid i, per mí era tot un espectacle.

Aquest any ja no va poder fer les neules pel Nadal. L'avi no va poder resistir els fets, i es va morir, pocs dies després del inici de la guerra. Al final ja vaig saber el perquè de tot el que havia passat dies avans. Sento no recordar al meu avi en altres ocasions, ni com era. Per sort l'àvia, i els pares, van viure molts anys."

Aquets comentaris están basats en records que van quedar-me ben gravats en la memòria. D'altres detalls no en tinc ni idea, com si no haguèsin passat mai. Els he escrit per deixar constància d'uns fets, i, en aquells moments, sense coneixer motius, ni el perquè van ocòrrer. Espero que els familiars que els llegueixin coneguin una mica el com va anar, i el com van ser els primers dies de la guerra civil, (que, de "civil", res de res...), segons la visió d'un nen de sis anys, que erem com de quatre dels d'ara. També perquè coneguin com es vivia, i el mínim nivell de confort, dels anys trenta, i aixó que erem considerats com una família "benestant".

Després, i vull comentar-ho molt alleugerit, van venir les restriccions de tota mena, la presó a la Model del meu pare, per ser del somatent, que, coneixent-lo, ho devia ser no més amb el propòsit d'ajudar als conciutadans i veïns. Un bon amic va fer que sols durés 4 o 5 setmanes empresonat. Va frapar-me veurel amb pic i pala, obligat a fer el forat de la plaça que va usar-se com refugi antiaeri. L'impresió de veure cremar esglésies i convents, amb la catedral i les pintures d'en Sert. Coneixer que el meu germà Manel tingué d'amagarse en els boscos de les Guilleríes, per estar en edat de quintes. Altre mal record va ser veure, de prop, la foguera feta amb llibres, creus i imatges de sants, de tota mena, al bell mitg de la plaça. Patir les confiscacions, i la falta d'aliments, el pa de blat de moro i les farinetes amb cansalada, la botiga buida, i les freqüents "inspeccions" a tota la casa, regirant-ho tot. L'espera de que el "Coix" vingués a buscar, avans d'alba, al pare amb el "cotxe de la mort". La caiguda d'una bomba al costat del Col·legi de can Maurici Isern, davant de la Pietat, ja cap el final de la guerra, que va fer saltar l'estufa de la nostre classe, amb tots els nens per terra amb un llapis entre les dents. Fins i tot el passar, el meu germà Joan de catorce anys i jo amb nou, uns dies amagats a una masoveria de pagés, més enllà del turó del Castell d'en Planes, i que vam tornar, els dos tot sols, cap a casa, un parell de dies avans del acabament. Pel camí vam trobar-nos just al mitg del tiroteig, i sentíem xiular les bales per damunt nostre. Sort que el camí quedava protegit per marges... Avui es el camí, o carrer, que porta al Club de Tennis Vic.

Mals records que no han minvat en tot el munt d'anys viscuts, i amb vida molt variada. Dels aviat 70 anys, n'hem passat 43 entre la guerra i la llarga postguerra. Fins deu anys després d'acabada la guerra, ja com estudiant a Saragossa, no erem admesos a les pensions si no hi portavem la "cartilla de racionamiento"...

Tenim de moure mans i peus perquè aixó, i res semblant, no torni a passar, tant en lo referent a una guerra entre germans, amb tot lo que comporta, com en lo del nivell de viure, inclús en la pau, pels horaris, baix confort, higiene, i tracte humà, etc. La veritat es que encara no sé com hem, o com s'ha, superat tan bé. Per que no ho vegem mai més !!!
